

Dobrá víra

Zjevně nesprávné rozhodnutí státního orgánu, jímž bylo účastníku řízení přikázáno něco, co nebylo a ani nemohlo být předmětem řízení, neboť to náleželo někomu jinému, v řízení nezúčastněnému, přičemž to bylo účastníkům jako nesporná skutečnost známo, nemůže mít za následek vznik dobré víry účastníka řízení. Obecně platí, že oprávněný držitel by neměl mít žádnou pochybnost o tom, zda mu věc, kterou drží, patří nebo ne. Již opodstatněná nejistota účastníka řízení o tom, zda mu rozhodnutím nebylo přisouzeno něco, co nežádal a o čemž věděl, že mu nepatří, takovou pochybností určitě je.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2077/2002, ze dne 4.12.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce V. G., zastoupeného advokátem, proti žalované J. M., zastoupené advokátkou, o určení vlastnictví k pozemkům, vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 10 C 69/2001, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 5. června 2002, č. j. 25 Co 168/2002-72, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 5. července 2002, č. j. 25 Co 168/2002-72, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Příbrami (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 19. února 2002, č. j. 10 C 69/2001-45, určil, že „výlučným vlastníkem pozemku parcelní číslo stavební 104 a pozemku parcelní číslo 563/4 v katastrálním území H. u B., obec B., je žalobce“, a zamítl vzájemnou žalobu, aby soud určil, že výlučným vlastníkem těchto pozemků je žalovaná. Dále rozhodl o soudním poplatku a náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že v současné době jsou v katastru nemovitostí Katastrálního úřadu v P. na LV č. 289 pro kat. území H. u B. vedeni jako vlastníci pozemků parc. č. 104 a parc. č. 563/4 duplicitně žalobce a žalovaná. Původní vlastníci pozemku parc. č. 563/4 v kat. území H. byla A. Š., která kupní smlouvou z 5. 10. 1961, registrovanou Státním notářstvím v P. 13. 6. 1962, prodala J. K. dřevěnou rekreační chatu, postavenou na parcele č. k. 563/4, zapsané v pozemkové knize ve vložce 15 pro kat. území H. Kupní smlouvou z 30. 5. 1966, uzavřenou mezi J. a A. K. jako prodávajícími a M. K. jako kupujícími přešlo vlastnické právo k označené chatě na M. K. výslovně s tím, že pozemek parc. č. 563/4 nepatří prodávajícím, není předmětem převodu a je v užívání Československého státu - Státních lesů v P., Lesního závodu v D., který uzavřel s M. K. nájemní smlouvu. V řízení o projednání dědictví po M. K., zemřelém 13. 4. 1969, byl do aktiv dědictví zahrnut i pozemek parc. č. 563/4 o výměře 132 m², který podle rozhodnutí z 28. 11. 1969, sp. zn. 5 D 651/69, zdědila žalovaná. V tomto řízení v rámci předběžného šetření matka zůstavitele uvedla, že zůstavitel byl vlastníkem chaty na parc. č. 563/4 v kat. území H. s tím, že pozemek je ve vlastnictví státu. Podle výpisu z evidence nemovitostí založeného ve spise sp. zn. 5 C 651/69 byl jako vlastník pozemku evidován zůstavitel. Žalobce se stal vlastníkem pozemku parc. č. 563/4 v rámci restitučního řízení na základě rozhodnutí Pozemkového úřadu OÚ v P. z 5. 1. 1999 jako právní nástupce K. Š., syna a dědice A. Š. Do vlastnictví státu přešel pozemek parc. č. 563/4 podle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze 14. 3. 1975, sp. zn. 1 T 48/75, jímž byl K. Š. odsouzen pro trestný čin opuštění republiky mimo jiné k trestu propadnutí majetku. Finanční odbor ONV v P. převedl správu k tomuto majetku 1. 9. 1975 na MNV B. Z pozemku parc. č. 563/4 byla následně vyčleněna parc. č. 104 (stavební) o výměře 39 m². Na podkladě těchto zjištění dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalovaná nevydržela vlastnické právo k označeným pozemkům, protože nemohla být v dobré víře, že jí vlastnické právo k pozemkům patří. Nemohla nabýt ani právo na uzavření dohody o užívání pozemků proto, že sporný pozemek v roce 1975 přešel do vlastnictví státu a jako takový nemohl být podle § 135a odst. 3 ObčZ ve znění před novelou provedenou zákonem č. [509/1991](#) Sb. předmětem způsobilým k vydržení takového práva. Na tom nic nezměnila ani novela občanského zákoníku č. [509/1991](#) Sb.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání žalované rozsudkem ze dne 5. června 2002, č. j. 25 Co 168/2002-72, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu, aby soud určil, že výlučným vlastníkem sporných pozemků je žalobce, zamítl a určil, že výlučnou vlastníci těchto pozemků je žalovaná. Dále rozhodl o náhradě nákladů

řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně. U obou účastníků shledal naléhavý právní zájem na jimi požadovaných určeních. Na rozdíl od soudu prvního stupně však dospěl k právnímu závěru, že žalovaná vydržela vlastnické právo ke sporným pozemkům. Podle odvolacího soudu, i když matka zůstavitele M. K. a žalované při předběžném šetření v řízení o projednání dědictví po M. K. uvedla, že ten nebyl vlastníkem pozemku parc. č. 563/4, za situace, kdy státní notář zahrnul do dědictví po M. K. i sporný pozemek, který žalovaná spolu s chatou zdělila, mohla se žalovaná oprávněně domnívat, že je vlastníci tohoto pozemku. Na základě rozhodnutí státního notářství z roku 1969, o jehož správnosti jako laik neměla důvod pochybovat, byla v dobré víře, že jí vlastnické právo k pozemku patří. Toto rozhodnutí založilo její dobrou víru, na základě které mohla vlastnické právo k pozemku vydržet. Sporný pozemek žalovaná užívala nepřetržitě od roku 1969 do roku 2000. Nemožnost vydržení vlastnického práva k pozemku v socialistickém vlastnictví odpadla novelou občanského zákoníku č. 509/1991 Sb., dnem 1. 1. 1992 se pozemek stal způsobilým předmětem vydržení a pro účely vydržení bylo možno započít i dobu, po kterou žalovaná měla pozemek v držbě před 1. 1. 1992. K tomuto dni se žalovaná stala vlastníci pozemku vydržením a tímto okamžikem pozbyl své vlastnictví stát, který proto nemohl platně v letech 1999 až 2000 převést vlastnické právo k pozemkům na žalobce.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání z důvodů, že řízení je postiženo vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Vadu řízení, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci žalobce spatřuje v tom, že soud prvního stupně neprovedl výslech svědků, mimo jiné H. F. aj. T., protože pokud by jej provedl, pohled na to, zda žalovaná mohla mít dobrou víru či nikoliv, by byl jiný. Poukázal také na to, že žalovaná platila daň z nemovitostí vždy jen z objektu a nikdy ne z předmětných pozemků. Pokud by měla dobrou víru o svém vlastnictví pozemků, jistě by v hlášení na formulářích k dani z nemovitostí, které vyplňovali vlastníci staveb a pozemků sami, tuto skutečnost uvedla. O tom, že žalovaná nebyla jednoznačně v dobré víře o vlastnictví pozemků, svědčí i to, jakým způsobem zejména u soudu prvního stupně vypovídala a jak vypovídali její rodinní příslušníci, kteří jednoznačně potvrdili, že jim bylo po celou dobu známo, že předmětné pozemky nebyly zakoupeny. Žalovaná mohla být maximálně nerozhodná v tom, zda jí vlastnictví k pozemkům náleží či nikoliv, a tuto nerozhodnost mohlo způsobit právě rozhodnutí státního notářství o dědictví, jehož význam pro posouzení dobré víry žalované odvolací soud přecenil. Jmenovaní svědci by mohli potvrdit, že v době, kdy se žalobce zajímal o své restituční záležitosti, a v řízení o odstranění chaty, kterou žalovaná po vyhoření původní chaty postavila bez stavebního povolení, ho opakovaně žádala, aby jí předmětné pozemky prodal. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná navrhla zamítnutí dovolání. Uvedla, že žalobce navrhl jen výslech svědkyně H. F., avšak v průběhu řízení prostřednictvím své zástupkyně výslovně uvedl, že na výslechu této svědkyně netrvá. J. T. jako svědek nikdy nebyl navrhován, jde o nový důkaz, s nímž žalobce přichází až v dovolání. Otázka placení daní od roku 1993 nemůže být relevantní, protože k vydržení pozemků došlo v letech 1969 až 1. 1. 1992. Není si vědoma toho, že by kdy zapochybovala o svém vlastnictví sporných pozemků. Popřela tvrzení žalobce, že jej žádala, aby jí pozemky převedl kupní smlouvou.

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas a že je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 občanského soudního řádu (dále „OSŘ“) a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Nesprávným právním posouzením věci je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutkové zjištění). O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popř. že ze správných skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry.

Odvolací soud na správná skutková zjištění aplikoval nesprávně příslušné ustanovení občanského zákoníku (dále „ObčZ“) o dobré víře držitele (§ 130 odst. 1 ObčZ).

Podle § 130 odst. 1 ObčZ je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc nebo právo patří, je držitelem oprávněným. V pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná.

Dobrá víra je přesvědčením nabyvatele, že nejedná bezprávně, když si přisvojuje určitou věc. Jde o psychický stav, o vnitřní přesvědčení subjektu. Dobrá víra držitele se musí vztahovat ke všem právním skutečnostem, které mají za následek nabytí věci nebo práva, jež je předmětem držby, tedy i k titulu, na jehož základě mohlo držiteli vzniknout vlastnické právo. To ovšem neznamená, že takový titul musí být dán; postačí, že držitel je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že tu takový titul je. Posouzení, je-li držitel v dobré víře či nikoli, je třeba vždy hodnotit objektivně a nikoli pouze ze subjektivního hlediska (osobního přesvědčení) samotného účastníka. Je třeba vždy brát v

úvahu, zda držitel při běžné (normální) opatrnosti, kterou lze s ohledem na okolnosti a povahu daného případu po každém požadovat, neměl, resp. nemohl mít, po celou vydržecí dobu důvodné pochybnosti o tom, že mu věc nebo právo patří. Při hodnocení dobré víry je třeba vycházet z toho, jak by věc byla posouzena při zachování obvyklé opatrnosti, kterou lze po každém požadovat. K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu, publikovaná v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaném nakladatelstvím C. H. Beck, např. pod C 158, Svazek 2, C 283, Svazek 3, C 573, Svazek 7, C 739, Svazek 10, C 1067, Svazek 15, C 1176, Svazek 16, C 1304, Svazek 18, C 1329, Svazek 19.

Jestliže účastníci dědického řízení po Martinu Kratochvílovi, vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 18 D 1138/2000, dříve u Státního notářství pro Prahu 5 pod sp. zn. 5 D 651/69, věděli, že sporný pozemek zůstaviteli M. K. nepatřil, když jej nikdy nevlastnil, pak skutečnost, že jej notář do dědictví zařadil, ač neměl, nemohla u nich vyvolat přesvědčení, že jim pozemek od té doby právem patří. Podle názoru dovolacího soudu zjevně nesprávné rozhodnutí státního orgánu, jímž bylo účastníku řízení přikázáno něco, co nebylo a ani nemohlo být předmětem řízení, neboť to náleželo někomu jinému, v řízení nezúčastněnému, přičemž to bylo účastníkům jako nesporná skutečnost známo, nemůže mít za následek vznik dobré víry účastníka řízení. Protože dobrá víra se posuzuje z hlediska objektivního, subjektivní úroveň právního vědomí tak není podstatná. Obecně platí, že oprávněný držitel by neměl mít žádnou pochybnost o tom, zda mu věc, kterou drží, patří nebo ne. Již opodstatněná nejistota účastníka řízení o tom, zda mu rozhodnutím nebylo přisouzeno něco, co nežádal a o čemž věděl, že mu nepatří, takovou pochybností určitě je.

Z uvedeného vyplývá, že právní posouzení věci odvolacím soudem bylo nesprávné. Dovolací soud proto podle § 243b odst. 2 a 3 OSŘ rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)